

Demokratiijabajásgeassima višuvdna

Demokratiijabajásgeassin váfista demokratiija ja oassálastima

Demokratiija vuodđuduvvá riektestáhta, sátnefriddjavuođa, dásseárvvu ja olmmošrivttiid gudnejahttimii. Demokratiijabajásgeassin dárbbahuvvo, daningo demokrátalaš servodat ii seaillo ja ovdánan ihcalassii. Oktasaš boahtteáiggi dáfus lea dehálaš, ahte juohke buolva oahppá atnit árvvus, bajásdoallat ja ovdánahttit demokratiija sihke doaibmat demokrátalaš servodagas.

Máilmmiviidosaččat demokratiija dilli lea hedjonan, muhto Suomas dat lea doaisttázii oalle buorre. Suopmelaš nuorat eai goitge leat riikkaidgaskasaččat buohtastahtedettiin bearehaga beroštuvvan árbevirolaš servodatlaš oassálastimis, ja mánnggat globálalaš ovddidanmuttut hástalit demokratiija. Dasa lassin luohtamuš servodaga institušuvnnaide lea hedjonan, nuoraid jáhkku iežaset váikkuhanvejolašvuođaide lea unnánaš, ja árvvut sihke doaladumit lea polarisašuvdnaluvvan. Demokratiijabajásgeassin gánnáha ovdánahttojuvvot, vai dát ovdánanmuttut sáhttet jorgalahttojuvvot positiivvalažžan ja demokratiija sihke servodatlaš oassálastima váfisteaddjin.

Demokrátalaš eallinvuohkáii bajásgeassimis skuvlejumis lea guovddášrolla, vaikko dat ii sáhtege čoavdit visot servodatlaš čuolmmaid. Árrabajásgeassimis, vuodđooahpahusa ja nuppi dási bakte dábuuvvojit visot mánát ja nuorat. Čiekŋutge dán višuvnnas earenoamážit bajásgeassin bargui, mii dahkkojuvvo beaiveruovttuin, skuvllain ja nuppi dási oahppolágádusain.

Demokratiija dáfus lea dehálaš, ahte juohke mánás ja nuoras lea duogázis sorjjasmeahttumit eakti ja ovttaveardásaš vejolašvuohta váikkuhit ja oassálastit nu skuvllain go viidásit servodagas, ovdamearkka dihte siviilaservodaga doaimma oassin. Demokratiijabajásgeassin ii galgga leat dušše hárjehallan dehe boasttoinnolaš váikkuheapmi, muhto rivttes doaibma, vuorrováikkhus ja ovttasbargu.

Višuvdna: Demokratiijabajásgeassin gáibida dieđu, dáhtu ja doaibmama

Demokratiija geađgejuolgi lea luohtehahtti diehtu. Diehtu lea vealtameahttun, vai olbmot bastet oassálastit ja doaibmat servodagas guovdu teknologalaš, ekologalaš ja servodatlaš doajáhagaid. Dieđu lassin dárbbahuvvo dáhttu. Demokratiija vuodđuduvvá olbmuid dáhttui hukset friddja, dásseárvosaš ja mánnggajienalaš servodaga. Demokrátalaš servodaga dáfus lea dehálaš, ahte diehtu ja dáhttu šaddet konkrehtalaččat doaibman, mii bajásdoallá ja ovdánahtta servodaga.

Demokratiijabajásgeassin šaddá luohtehahtti dieđu, demokratiija doarjaleaddji dáhtu ja demokrátalaš doaimma nala. Višuvdnamet leanai deahtistuvvon golmma d-bustávain álgi sátnái: diehtu, dáhttu ja doaibman.

Diehtu: Luohtehahtti diehtu lea demokratiija geađgejuolgi

Bajásgeassin ja skuvlejupmi dáhkidit mánáide ja nuoraide beassama luohtehahtti dieđu ollái ja addet válmmasvuodaid árvvoštallat dan luohtehahttivuoda.

Skuvlejupmi doarju ságastallankultuvrra, mii lea konstruktiivvalaš ja vuodđuduvvá dihtui, mii dahká vejolažžan buohkaid oassálastima. Ságastallankultuvrras ovtastuvvet diehtu sihke oahppevaččaid muosáhusmáilbmi, sierralágán servodatlaš oaidninvuogit ja vuordámušat boahtteáiggi hárrái.

Mánáin ja nuorain lea náka kritihkalaš jurddaheapmái sihke dárbbatlaš dieđut demokratiijas, olmmošrivttiin, demokrátalaš doaibmamis ja servodatlaš váikkuheamis. Dasa lassin sii bastet reflekteret jurddahanvugiid ja dovdamušaid, mat váikkuhit servodatlaš doaibmamii.

Dáhttu: Demokratiija vuodđun lea olbmuid dáhttu hukset buresdoaibmi servodaga

Bajásgeassin ja skuvlejupmi váfistit mánáid ja nuoraid demokrátalaš árvvuid ja doaladumiid.

Demokratiijabajásgeassin váfista dáhttu suokkardallamii mánngga oaidninvuogi mielde, kompromissaide ja gudnejahtti ságastallankultuvrii. Demokrátalaš servodaga huksema várás dárbbahuvvo vuorrováikkuhus ja dialoga, maid ulbmilin ii leat ovttarivttes oaidninvuogi gávdnan dehe seammamielalašvuohta, muhto ipmárdusa lasiheapmi ja luohtámuša huksen.

Mánát ja nuorat dáhttot doaibmat eallimisttiset ovddasvástáduslaččat ja gierdavaččat sihke váldit vuhtii oktasaš buori. Sii čatnasit demokrátalaš eallinvuohkái ja dáhttot oassálastit iežaset dehálažžan geahččan áššiid ovddideapmái olmmošrivttiid gudnejahttimiin.

Doaibman: Demokrátalaš servodat ovdánahttojuvvo ja bajásdollojuvvo doaibmama bakte

Demokratiijabajásgeassin lea oba servodaga oktasaš ulbmil. Servodatlaš ráhkadusat ja aktevvrat dorjot demokrátalaš oassálastima ja fáallet mánáide ja nuoraide eakti vejolašvuodaid oassálastit ja váikkuhit. Dáláš sihke ođđa oassálastima ja váikkuheami vuogit ovdánahttojuvvojit aktiivvalaččat.

Demokratiija lea visot skuvllaid ja oahppolágádusaid ráhkadusaid ja doaibmankultuvrra oassi. Skuvllain ja oahppolágádusain juhkkjuvvo ja buvttaduvvo luohtehahtti diehtu sihke váfistuvvo nuoraid dáhttu doaibmat demokrátalaš ja servodaga konstruktiivvalaš vugiid mielde. Skuvllaid ja oahppolágádusaid árggas ja oahpahusdiliin dahkkjuvvo vejolažžan juohkehačča oassálastin

ja demokrátalaš máhtuid čálgan. Visot mánát ja nuorat ožžot muosáhusaid sierralágán demokrátalaš váikkuheami vugiin.

Mánáin ja nuorain, geat bohtet sierra vuolggačuoggáin, leat ovtaveardásaš vejolašvuodát oassálastit aktiivvalaččat servodatlaš mearrádusdahkamii ja boahtteáiggi čovdosiid suokkardallamii.

Demokratiijabajásgeassima višuvdna almmustuhttojuvvui álbmotlaš demokratiijabeaivvi 23.9.2025. Višuvnna leat leamaš čállime oinnolaš bealit.

- Riikkabeivviid kansliija
- Historjjá ja servodatoahpu oahpaheddjiid lihttu HYOL rs
- Jyväskylä universiteahhta
- Ovdánahttinguovddáš Opinkirjo
- Nuoraidsuorgi
- Nuoraid Suopma Rs
- Riekteministeriija
- Oahpahuš- ja kulturministeriija
- Oahpahusráđđehus
- Sitra
- Turku universiteahhta